

Naturskyddsföreningen i Kungälv
c/o Stig Johannesson
Munkegårdegatan 355
442 41 KUNGÄLV

Kungälvornitologerna
c/o Kåre Ström
Tvetgatan 277
442 33 Kungälv

2014-01-12

Länsstyrelsen
Västra Götalands län
Naturvårdsenheten
Att Tord Wennerholm
462 82 VÄNERSBORG

Synpunkter på Förslag till bildande av naturreservatet Marstrand i Kungälv kommun Dnr 511-73792012

Naturskyddsföreningen i Kungälv och Kungälvornitologerna har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på av Länsstyrelsen upprättat förslag till beslut med föreskrifter och avgränsning samt förslag till skötselplan för naturreservatet Marstrand. Vi framför här våra synpunkter.

Innehåll

Sammanfattande synpunkter och yrkanden.....	1
Motiv och argument för vårt ställningstagande	2
1. Landskapsbildsskyddet.....	2
2. Bebyggelseexploatering vid Klockarringen.	3
3. Mjölkekilen, värdefullt produktivt grundområde, hävdade strandängar med rik flora och fågelliv.....	4
4. Södra Koön, lättillgängligt och strövvänligt hävdad kustlandskap, som kan nås med allmänna kommunikationer.	4

Sammanfattande synpunkter och yrkanden

Kungälv Naturskyddsförening och Kungälvornitologerna är positiva till bildande av ett naturreservat i kustområdet vid Marstrand. Vi motsätter oss dock det föreliggande förslaget och yrkar på att det justeras i vissa delar.

För att uppfylla de syften Länsstyrelsen redovisar i förslaget krävs att hela Södra Koön ingår i reservatet. Det innebär att den föreslagna avgränsningen vid Mjölkekilen skall tas bort så att hela området ingår i naturreservatet.

I det föreliggande förslaget ges utrymme för att värdefulla delar av Södra Koön med strand- och hållmarksmiljöer kan exploateras och bebyggas vilket, som vi ser det, är det avgörande motivet för att dessa delar undantagits reservatsbildningen. En framtida bebyggelse medför

inte bara en exploatering av ett värdefullt kustlandskap. Markanvändningen med den för bevarande av Södra Koöns landskap nödvändiga hävden riskerar att ödeläggas när området fragmentiseras. De värden man avser att skydda genom reservatsbildningen, dvs en produktiv marin miljö, ett värdefullt rast- och övervintringsområde för sjöfågel samt florarika strandängar och kulturmarker, kan endast bevaras om området är sammanhängande. Även stora kultur- och friluftsvärden kommer att drabbas när området vid Klockarringen bebyggs. Nya vägar, belysning, buller från motorfordon, gräsklippare och andra verksamheter utgör störande inslag i en miljö där människor söker finna rekreation. Södra Koön är i dag ett lättillgängligt, tätortsnära kustområde där människor kan vandra, njuta av tystnad, värdefull natur och stora skönhetsvärden. Södra Koön uppfyller samtliga syften som ligger till grund för bildande av naturreservatet. Vi yrkar därför att området skyddas i sin helhet för att landskapets karaktär ska kunna bevaras för framtiden.

Motiv och argument för vårt ställningstagande

Berörda föreningar är vanligtvis positivt inställda till bildande av naturreservat, vilket dock förutsätter ett adekvat skydd och välgrundat syfte med reservatsbildningen utifrån naturvårdens och friluftslivets bästa. Föreliggande förslag kolliderar dock med dessa intressen. I förslaget har ett område på Södra Koön vid Klockarringen avgränsats och omfattas inte av reservatet. Vår främsta invändning är att förslaget har kopplats till ett upphävande av det gällande landskapsbildsskyddet för detta område som då helt kommer att sakna skydd. Landskapsbildsskydd finns inte längre medtagen i Miljöbalkens bestämmelser men behålls i de områden där det en gång införts. Ett upphävande öppnar upp för en möjlighet till bebyggelseexploatering i en dokumenterat värdefull och ekologiskt särskilt känslig natur- och kulturmiljö vid Marstrand.

Motiven för det rådande landskapsbildsskyddet kvarstår i hela området och bör enligt vår mening därför finnas kvar i sin helhet även om ett naturreservat bildas. Natur- och kulturmiljön vid Marstrand utgör sannolikt en av Sveriges mest välbesökta och värdefulla turistobjekt med en unik historisk miljö och inramning, Carlstens fästning med en pendang i det mäktiga och orörda kustlandskapet på Koön, bl.a. betade strandängar och dramatiska bergformationer på Södra Koön. Bevarandet av denna unika och attraktiva miljö måste anses överordnad ett behov av bebyggelse- och industriexpansion på Södra Koön.

Föreningarna vill även framföra att vi tidigare i denna fråga vid flera tillfällen i skrivelser framfört synpunkter samt begärt dialog med såväl kommunen som Länsstyrelsen utan att erhålla respons i de sakfrågor vi framfört angående skydd av hela Södra Koön. I föreliggande förslag framgår tydligt att varken synpunkter i våra skrivelser eller vid muntlig kontakt på något sätt tagits tillvara. Det finner vi anmärkningsvärt.

1. Landskapsbildsskyddet

Det område på Södra Koön vid Klockarringen som avgränsats är idag skyddat genom Landskapsbildsskyddet från 1972-12-08. Vi motsätter oss den ändring av skydd som reservatsbildningen medför för detta område. De motiv som ligger till grund för nuvarande skydd av detta område finns fortfarande kvar och vi kan därför inte se något som helst skäl till att det tas bort. **Vi efterfrågar de motiv som grundar sig på en förändring av natur- och**

kulturvärden som Länsstyrelsen använt för att avgränsa detta område. Några sådan finns inte i förslaget.

Tvärtom så framhäver Länsstyrelsen redan i sammanfattningen att

Områdets värden för friluftslivet och den biologiska mångfalden på land och i havet bedömer Länsstyrelsen vara viktigare än eventuella framtida exploateringsintressen.

Detta stämmer helt med vår uppfattning. Vi drar dock en annan slutsats än Länsstyrelsen och anser att området i sin helhet skall behålla det nuvarande skyddet. Det innebär att de "10 % " som nu undantas från föreslaget reservat även fortsättningsvis skall skyddas och inte utgöra mark som kommunen kan bebygga med bostäder eller använda för andra verksamheter.

2. Bebyggelseexploatering vid Klockarringen.

Vi hänvisar till bilagor med bildmaterial. Med ledning av kartor från Länsstyrelsen fotograferades området på Södra Koön i november 2013. Tänkbar orientering av bostäder illustreras i bildmaterialet.

Det går inte att se i föreliggande förslag varför det är nödvändigt att ge utrymme för att bygga just vid Klockarringen. Det saknas en långsiktig konsekvensanalys för Södra Koön som analyserar innebörden av en bebyggelse vid Mjölkekilen och Klockarringen. Marstrands utveckling är inte beroende av att just detta området exploateras. Det finns alternativ. Det bör särskilt beaktas att det finns mark på norra delen av Koön, norr om Marstrandsvägen, sydost om Myren och mellan Eriksberg och Marstrandsvägen, som varken omfattas av reservatsförordnande eller landskapsbildsskydd.

Det föreslagna området kommer vid en exploatering att utgöras av strandnära och därmed exklusiva, dyra tomter. Avgränsningen i det blivande reservatet utgör uppenbart en kompromiss mellan Länsstyrelsens och kommunens intressen. Kommunens politiker har framfört behov av att bygga ut Marstrandsområdet med betydligt fler invånare för att få ett mer bärkraftigt kustsamhälle. Vi har förståelse för att kommunen behöver bygga bostäder men det är då angeläget att fylla behovet av olika bostadstyper och upplåtelseformer exempelvis flerfamiljshus, lägenheter för unga och för äldre. Detta behov lyfter kommunen tydligt fram i ÖP-10. Att bygga på Södra Koön kommer inte att på något sätt bidra till att fylla ett sådant behov. Däremot kommer väsentliga värden att försvinna. Området har fått sin prägel genom att det hävdats med betesdrift sedan urminnes tider. Det är denna hävd som skapat de unika naturvärdena. Möjligheter till fortsatt betesdriften begränsas i bebyggda områden genom vägar, parkering, byggnader samt andra störningar. Det är inte ovanligt att boende klagat på betesdjur i närmiljön.

Trycket på den marina grunda miljön, störning av fåglar på vadarstränderna, rastande sjöfåglar samt känslig flora kommer påtagligt att öka genom dagvattenutsläpp, behov av båtplatser, ökad industriverksamhet, en ökad privatisering genom olika aktiviteter, boende som vistas och rör sig i området, tillfartsvägar m.m. Ett strandskydd och eventuellt förbud mot båtupplägning hjälper föga mot detta tryck.

3. Mjölkekilen, värdefullt produktivt grundområde, hävdade strandängar med rik flora och fågelliv

Såväl konsulter som berörda föreningar samt naturkunniga personer har genom olika inventeringar visat på den mängd kvaliteter som finns på Koön, inte minst på den södra sidan av ön, söder om Marstrandsvägen. Det finns en lång rad rödlistade arter och även mycket skyddsvärda och ovanliga arter; vissa skyddsvärda växtarter och fågelarter, bl.a. har mindre hackspett (NT) och känsliga rovfåglar påträffats i området (se bilaga 2 . rödlistade lavar och kärleväxter på s. Koön). Undersökningar visar också på en rik och produktiv marin miljö, en barn- och lekkammare för olika fiskarter. Södra Koön är dessutom ett av få kustlandskap med strandängar som ännu hävdas, betas, av kor, utan att reservat föreligger. Detta kan jämföras med GRACE-projektet som strävar efter att återskapa områden som växt igen vilket kräver stora resurser.

4. Södra Koön, lättillgängligt och strövvänligt hävdad kustlandskap, som kan nås med allmänna kommunikationer.

Idag utgör Koön ett av få kustområden som är lättillgängligt med allmänna kommunikationer, ett intressant turistobjekt som komplement till de historiska objekten på Marstrandsön. Ett motsvarande kustlandskap, Klåverön, kan endast nås med egen fritidsbåt eller genom privata båttransporter. Det är angeläget att påpeka att i Kungälv kommun utgör Södra Koön ett av mycket få sammanhängande större ströv- och naturområden med dessa kvaliteter. Flertalet kustområden är antingen svårtillgängliga eller redan bebyggda med permanent- och fritidsbyggelse i större eller mindre omfattning.

Kungälv 2014-01-12

.....
Stig Johannesson
Kungälv Naturskyddsförening

.....
Kåre Ström
Kungälv ornitologerna

Bilaga 1 Vy över Mjölkekilen och Klockarringen före och efter ett tänkbart utbyggnadsscenario

Bilaga 2. Förteckning över påträffade rödlistade lavar och kärleväxter på Södra Koön